

Само децата правят
чудеса, докато четат.

Астрид Линдгрен

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ

ДЕТСТВОТО НА НИКИТА

Издателство

 ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Алексей Толстой. ДЕТСТВОТО НА НИКИТА, 160 стр.
Преводач: Васил Павурджиев.

Книгата на Алексей Николаевич Толстой „Детството на Никита“ е една от най-светлите и топли литературни истории за детството. Тази автобиографична повест описва света на деветгодишно момче, син на земевладелец – Никита. Животът в аристократично имение в Заволжието, приятелството със селските момчета, първите плахи чувства към момиче, обучението с Аркадий Иванович и разбира се, прекрасните му домашни любимци: котаракът Василий Василиевич, скорецът Желтухин, конят на име Клопик и невероятната, одухотворена природа... Произведението потапя читателя в атмосферата на предреволюционна Русия, в чистия свят на детството, в невероятно красивата по всяко време на годината природа на родния край, в специалното, внимателно и чувствително отношение към животните.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com – 20% отстъпка**

© Предпечатна подготовка Паритет ООД

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-392-3

Съдържание

Слънчевото утро.....	7
Аркадий Иванович	8
Преспи	13
Тайнственото писмо	17
Сън.....	20
Старият дом.....	24
При кладенеца	28
Битка	30
Как завърши скучната вечер.....	36
Виктор и Лиля.....	42
Кутийка от елхата.....	48
Онова, което бе донесено с отделна кола.....	53
Елхата	56
Викторовият неуспех.....	62
Какво имаше във вазичката на стенния часовник.....	65
Последната вечер.....	71
Раздяла.....	74
Делници.....	78
Гарвани	83
Къщичка на колела	87
Необикновеното появяване на Василий Никитиевич	90

Как потънах.....	95
Страстната неделя.....	100
Децата на Петър Петрович.....	103
Твърдост на духа.....	108
Пролет.....	111
Вдигане на знамето.....	113
Желтухин.....	116
Клопик.....	122
В къпалнята.....	131
Стрелката на барометъра.....	134
Письмцето.....	139
Панаирът в Пестравка.....	142
Заминаването.....	149

*На моя син, Никита
Алексеевич Толстой,
с дълбоко уважение
посвещавам*

Авторът

Алеќсей Ниќолаевич Толстой
(1883-1945)

Алексей Толстой има разностранна и оригинална дарба. Прозаик, драматург, поет, лауреат на редица литературни награди, наричат го „Червения граф“. Хуманизмът, любовта към живота и богатият език на неговите произведения предизвикват поколения читатели да му се възхищават и да продължават да го четат.

Слънчевото утро

Никита въздъхна, събуди се и отвори очи. През ледените шарки на прозорците, през чудно изрисуваните със сребро звезди и листа светеше слънцето. Светлината в стаята беше снежнобяла. От чашата на умивалника се плъзна слънчево зайче и затрептя на стената.

Като отвори очи, Никита си спомни, че миналата вечер дърводелецът Пахом му каза:

– Аз ще я намажа и ще поля хубавичко, а ти, когато станеш утре заран – качвай се и тръгвай.

Вчера вечерта Пахом, хромав и сипаничав мъжик, измайстори по молбата на Никита шейна.

Сега шейната, разбира се, е вече готова и стои до стълбите. Пахом беше такъв човек: „Ако аз, дума, кажа нещо – то е закон, правя го“.

Никита седна на края на леглото и се послуша – вкъщи беше тихо, сякаш още никой не беше станал. Ако се облечеше за минута, без да си мие, разбира се, лицето и зъбите, той можеше през задния вход да изхвъркне на двора. А от двора – на рекичката. Там на стръмния бряг са натрупани преспи – сядай на шейната и лети...

Никита слезе от леглото и премина на пръсти по топлите слънчеви квадрати на пода...

В това време вратата се откряна и в стаята се провря една глава с очила, с щръкнали червени вежди, с яркочервена брадичка. Главата намигна и каза:

– Ставаш ли, разбойнико?

Аркадий Иванович

Човекът с червената брадичка – учителят на Никита Аркадий Иванович – подуши всичко още вечерта и нарочно стана по-рано. Чудно подвижен и хитър човек беше този Аркадий Иванович. Той влезе в стаята при Никита, подсмиввайки се спря до прозореца, дъхна на стъклото и когато то стана прозрачно, оправя си очилата и погледна на двора.

– До стълбите стои чудна шейна – каза той.

Никита замълча и се нацупи. Трябваше да се облече и да измие не само лицето и зъбите си, но и ушите и дори врата си. След това Аркадий Иванович прегърна Никита и го поведе за трапезарията. Край масата със самовара седеше майка му в

сива топла рокля. Тя притегли с ръце лицето на Никита, погледна го с ясните си очи и го целуна.

– Добре ли спа, Никита?

После подаде ръка на Аркадий Иванович и го попита ласкаво:

– А вие как спяхте, Аркадий Иванович?

– Колкото до спането – спях добре – отвърна той, като се усмихна неизвестно защо в червените си мустаци, сложи си сметана в чая, хвърли си в устата бучка захар, стисна я със зъбите си и на мигна на Никита през очилата.

Аркадий Иванович беше непоносим човек, винаги се шегуваше, винаги намигаше, никога не говореше направо, а тъй както сърцето му хлопнеше. Например мама го попита ясно: „Как спяхте?“. Той отвърна: „Колкото до спането – спях добре“, – значи това следва да се разбира: „но Никита искаше да поеме към рекичката, да не пие чай и да не се занимава, а вчера, вместо да превежда от немски – два часа стоя при дърводелския тезгях на Пахома“.

Аркадий Иванович наистина никога не се оплакваше, но затова пък Никита винаги трябваше да си държи ушите отворени.

По време на чая майка му каза, че през нощта е имало голям студ, че в антрето е замръзнала водата в качето и когато излязат да се разходят, Никита да си сложи качулката.

– Мамо, честна дума, много е горещо – каза Никита.

– Моля те да си сложиш качулката.

– Боде ми бузите и ме души. Аз по-скоро ще се простудя с качулката.

Майка му мълчаливо погледна Аркадий Иванович, после Никита и гласът ѝ затрепери:

– Не знам откога си оглушал.

– Да вървим да се занимаваме – каза Аркадий Иванович, стана решително, бързо потърка ръце, сякаш на света нямаше по-голямо удоволствие от това да решаваш аритметични задачи и да диктуваш пословици и поговорки, от които ти се припива.

В голямата, празна и бяла стая, където на стената висеше картата на двете полукълба, Никита седна до масата, цяла изплескана с мастилени петна и нарисувани муцуни. Аркадий Иванович разтвори сборника със задачите. „Е – каза той бодно, – на какво се бяхме спрели?“ И подчерта номера на задачата с изострения молив.

„Търговец продал няколко аршина синьо сукно по 3 рубли и 64 копейки аршина и черно сукно...“ прочете Никита. И сега, както винаги, той си представи този търговец от сборника със задачите. Той беше с дълъг пращен сюртук, с жълто, унило лице, скучен, плосък и сух. Дюкянчето му беше тъмно като дупка: на пращната лавица лежаха два топа сукно; търговецът протягаше към тях тънките си ръце, снемаше топовете от лавицата и гледаше Никита с тъжните си, мъртви очи.

– Е, какво мислиш, Никита? – попита Аркадий Иванович. – Търговецът е продал всичко осемнадесет аршина. Колко синьо и колко черно сукно е било продадено?

Никита се намръщи, търговецът съвсем се сто-

пи, двата топа сукно се пъгнаха в стената и потъгнаха в праха...

Аркадий Иванович каза: „Ай, ай!“ и започна да обяснява, бързо пишеше цифри с молива си, умножаваше ги и ги делеше, и повтаряше: „Едно на ум, две на ум!“ На Никита му се струваше, че по време на умножението „едно на ум“ или „две на ум“ бързо подскачаха от хартията в главата му и там го гъделичкаха, за да не ги забрави. Това беше много неприятно. А слънцето искреше през двата заледени прозорци на класната стая и го примамваше: „Хайде на рекичката“.

Най-после с аритметиката беше свършено – започна диктовката. Аркадий Иванович се разхожда покрай стената и с особен, сънлив глас, с какъвто хората не говорят никога, започна да диктува:

„... Всички животни на земята постоянно се трудят и работят. Ученикът беше послушен и прилежен...“

Изплезил крайчеца на езика си, Никита пишеше, перото скърцаше, пръскаше мастило.

Изведнъж хлопна врата и се чу как по коридора някой върви със заледени ботуши. Аркадий Иванович отпусна книжката и се заслуша. Наблизо се чу радостният глас на майката на Никита:

– Какво – пощата ли донесоха?

Никита съвсем навря главата си в тетрадката – така го надуваше да се засмее.

– Послушен и прилежен – повтаряше той напевно, – „прилежен“ написах.

Аркадий Иванович поправи очилата си.

– И тъй, всички животни на земята са послушни и прилежни... Ти какво се смееш?... Листа ли си зацапа?... Впрочем ние сега ще направим малка почивка.

Аркадий Иванович сви устни, заплаши с дългия си като молив пръст и бързо излезе от стаята. В коридора той попита майката на Никита:

– Александра Леонтиевна, за мене писъмце няма ли?

Никита се досети от кого чака той писмо. Но нямаше време за губене. Нахлузи късата си полушубка, ботушките, шапката, пъхна качулката си под скрина, за да не я намерят, и изтича навън.

